

HUNYADIVÁROSIK A KITÜNTETETTEK SORÁBAN

- Beszélgetés Forgács Jánossal -

NE NEVELJÜK ÖNZÉSRE A GYERMEKEINKET!

A Hírös Hét Fesztivál nyitónapján megtartott díjkiosztó ünnepségen a városháza dísztermében Kecskemét Szociális Ügyéért Díjat kapott Forgács János családgondozó, család- és párterapeuta, akit régi ismerősként kerestünk fel az otthonában:

- Ráckevei születésűként hogy kerültél ide a Hunyadivárosba?

- Egy tanulmányi ösztöndíj révén kezdtem a kecskeméti Baromfifeldolgozó Vállalatnál dolgozni. Feleséggel és legidősebb gyermekünkkel a diplomaszerezést követően Szegedről költöztünk ide 1974-ben, s négy év múlva első saját lakásunk már a Hunyadivárosban volt a Buzogány utcán. Tíz év múlva ezt „kinőtűtük”, s a Mécses utcán építettük fel a családi házunkat. Bár gyermekeink többsége ma már más városokban él, mi nem vágyunk el innen. Nagyon megszerettük ezt a városrészt.

- Hogyan lettél családgondozó?

- Üzemmérnöki diplomával öt évig a Barneválnál dolgoztam, utána tíz évig pedig az ÁNTSZ elődje, a megyei KÖJÁL laboratóriumában. Mivel a városban sok szociális és családokkal kapcsolatos társadalmi munkát végeztem, 1989-ben felkértek egy megüresedett családgondozói állás betöltésére. A felkérésre igent mondtam, és azóta, immár 23 éve dolgozom a családsegítésben. Családvédelmi, addiktológiai és más posztgraduális tanfolyamok elvégzése után 1995-ben lettem családterapeuta. E képesítésekre nagy szükségem volt a családgondozói munka elvégzéséhez. 2004-ben szociális munkás diplomát, 2005-ben tereptanári képesítést is szereztem. Még abban az évben „Családvédelem – családgondozásból” le is szakvizsgáztam. Kilenc évig voltam intézményvezető az Egressy utcai Családsegítő Szolgálatnál, de dolgoztam ágazatvezető, telephelyvezető és vezető családgondozó beosztásban is. Számomra a legnagyobb szakmai elismerés az idén kapott Kecskemét Szociális Ügyéért díj mellett az volt, amikor közvetlen munkatársaim 2010-ben az év legjobb dolgozójává választottak.

- Milyen gondokkal fordultak a családsegítő szolgálathoz az emberek az első időkben, s változott-e a megkeresés célja a későbbiek folyamán?

- A tevékenységünk eleinte túlnyomórészt egy meghatározott segélykeret szétosztására korlátozódott, ami be is határolta, kik fordulnak hozzánk. Emiatt a mentális problémákkal küzdők nem szívesen vették igénybe az általunk kínált egyéb lehetőségeket. Nagyon sok energiát fektettünk abba, hogy a mentális segítségnyújtás igénybevétele jelentősen megemelkedjen. Ennek is köszönhető, hogy ma már szinte nincs olyan hét, amikor nem jelentkezik olyan új ügyfél, aki mentális vagy kapcsolati problémáinak megoldásában kér tőlünk segítséget. Bár az anyagi juttatások bizonyos szinten máig megmaradtak, ma már mindenki számára világos, hogy ez nem egy pénzfelvevő hely.

- Bizonyára arra is van rálátásod, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű családoknál mennyire számít még megélhetési forrásnak a gyermek?

- A közhiedelemmel ellentétben nem születik már annyi gyerek a roma családokban sem, mint korábban. A hat-nyolc-tíz vagy ennél is többgyermekes roma családok már ritkaságszámba mennek Kecskeméten, bár demográfiai mutatóik még mindig sokkal jobbak az országos átlagnál. A szociálisan hátrányos helyzetű családok többsége fel tudja mérni, hogy az adott jövedelmek és árak mellett a sok gyermek ellátása azzal jár, hogy számukra

elérhetetlenek lesznek olyan háztartási eszközök, mint a kályha, mosógép, gáztűzhely, TV vagy a kisebb létszámú családok számára még elérhető használt autó. A szülési kedv csökkenése köszönhető annak a törvényi szabályozásnak is, hogy ha a család nem biztosít megfelelő körülményeket a neveléshez, veszélyezteti a gyermekek, fizikai, lelki és erkölcsi fejlődését, kiemelhetik őket a családból, s nevelőszülőkhöz, vagy családotthonos elhelyezésre kerülnek. Sajnos az átlagos vagy jó anyagi helyzetben lévő családok közül is csak kevesen mernek vállalni több gyermeket, elsősorban kényelmi okokból, az életszínvonal-csökkenéstől való félelmükben. Sőt, vannak fiatal párok, akik egyáltalán nem terveznek gyermeket. Nem csoda, ha igen kevés gyermek születik ma Magyarországon. Nehéz megérteni, hogy miközben a saját elhatározásukból gyermektelen vagy egy gyermeket vállaló párok (tisztelt a kivételeknek) erős kritikával illetik a többgyermekes családokat, nem hajlandók elfogadni annak tényét, hogy bizony idős korokban az ő nyugdíjukat is az általuk megszólt nagycsaládosok gyermekei fogják előteremteni.

- Milyen családsegítő szolgáltatások vannak jelenleg?

- A három különálló intézményrész összevonása után 2006 óta egy helyen, a Fecske utca 20. szám alatt működik a Családsegítő Szolgálat. Továbbra is állandó ügyfeleink a szociális segítségre szoruló személyek. Számukra gyakran a hivatalos ügyeik intézésében is segítséget kell nyújtanunk. Legtöbbjük számára még egy beadvány kitöltése, benyújtása is problémát jelent. Illetékmentességi, részletfizetési, nyugdíjkérelmek megírása, lakáshoz, hitelhez jutás formanyomtatványainak kitöltése az, amiben a legtöbbször kéri a segítségünket. Ma már nagy számban keresnek fel bennünket iskolázottabb, sokszor diplomás ügyfelek is. Mentális problémáik megoldására a gyász munkát, a család- és párterápiát, a mediációt és prevenció programokat kínálunk fel a számukra. A családsegítő szolgáltatások egyelőre ingyenesek.

- Melyek a családok működésével kapcsolatos leggyakoribb problémák?

- Terápiára többnyire egy „tünethordozónak” nevezett családtag révén kerül a család. A „tünethordozó” azt jelenti, hogy valamilyen viselkedésbeli vagy pszichés rendellenesség tapasztalható az egyik családtagnál (pl. 5-6 évesen még éjszaka bepisil a gyermek), aminek hátterében feltételezhetően a család működésének zavara áll. Ennek kirívó, de megtörtént példája volt, amikor egy családot a hematológus főorvos küldött el családterápiára a gyermek vérképzőszervi megbetegedése miatt. A terápia során sikerült kideríteni és megszüntetni azt a családi működési zavart, ami ezt a pszichoszomatikus tünetet okozta, s a kislánynak végül teljesen helyreállt a vérképe is. A családterápia általában sikeres, ha abból a család minden tagja felelősségteljesen kiveszi a részét. A pozitív változáshoz a kéthetenként – havonta végzett 1,5 órás terápiás ülésekből átlagosan 3-10 alkalom szükséges.

A párterápiára már konkrét problémával érkeznek a párok. Ezek hátterében legtöbbször a szülőről való leválási képtelenség és az egymással történő kommunikáció zavara áll. Hihetetlen, mi mindenre képesek egyes szülők azért, hogy felnőtt gyermekük életében továbbra is az első helyen maradjanak, s menyüket vagy vejüket a rangsorban a hátuk mögött tudják. Hogy ezzel boldogtalanságba, házassági konfliktusba, esetleg válásba sodorják gyermeküket? Nem hajlandók erről tudomást venni...

- Arról van szó, hogy a csonka családokban hiányzott a férfiminta, s az itt felnövő fiúk később nehezen találják bele az apaszerepbe?

- Nehéz lenne válaszolnom rá, hogy a férfi (apa vagy férj) minta hiánya, vagy a negatív minta okoz-e nagyobb problémát. Tény az, hogy a pozitív és a negatív szülői minta is megjelenik a felnőttkori viselkedésben, s a követendő példa hiánya nagyon megnehezíti a pozitív szülőszerep megtanulását. A párterápiák harmadik vezető problémája a pénzkezelés, függetlenül attól, hogy sok van belőle vagy kevés!

- **A terjedő szinglikultúra milyen kapcsolati problémákat rejt magában?**

- Mindenkinék nagy nehézséget okoz a kapcsolatok bizonytalansága. Feleséggel éveken át tartottunk rendhagyó osztályfőnöki órákat a családi életre nevelés témakörében 5-12. évfolyamos tanulóknak gimnáziumokban, szakmunkásképzőkben és szakközépiskolákban. A legutóbbi ilyen beszélgetés témája a diákok kérésére az volt, hogyan lehet tartós párkapcsolatot kialakítani. Megdöbbentő volt 18-20 éves lányoktól hallani, hogy nem azért élnek idejekorán élettársi kapcsolatban, mert annyira vágytak társra, hanem azért, mert szabadulni szeretnének az elviselhetetlen otthoni légkörből, s belebonyolódnak teljesen kilátástalan, sokszor megalázó párkapcsolatokba.

- **Mi rombolja legjobban az emberi kapcsolatokat?**

- Az önzés! Ezt szolgálja ki a média is azzal, hogy szinte tárgyiasítja az emberi kapcsolatokat: „Vedd meg, használd, dobd el!”. Munkám során látom, hogy egyre szélesedő körben sok szülő már eleve önzésre neveli a gyermekét, akiből később nehezen lesz saját igényeit szeretetből alárendelni tudó, egyezsége törekvő, pozitív közösségekbe beilleszkedő, felelősségteljes, másokat tisztelő és kiegyensúlyozott párkapcsolatban élő felnőtt. Azt, hogy a mai szülők egy része a gyermekét önzésre tanítja, társadalmi és magánéleti szempontból óriási problémának tartom. Miközben a kiskorúak bántalmazásának kivédésére már törvényben kidolgozott, működő, sőt túlszabályozott rendszerünk van, elhallgatjuk, nem veszünk tudomást arról, hogy egyre több családban alkalmazkodásra képtelen, éretlen lelkületű, önző gyermekeket nevelnek. A családterápián fontos feladatunk, hogy a hozzánk forduló az előbb elmondottak lényegét megértsék és alkalmazzák. Ha „aranyszabályként” beépülne a családtagok életébe, hogy nem tesznek másokkal olyat, amit maguknak sem szeretnének, akkor nagy baj már nem lehet.

- **Család- és párterápiáról nemcsak szakemberként kérdezhetlek. Feleséggel, Zsuzsival ti is nagycsaládot vállaltatok, kilenc gyermeket neveltetek fel. Hányan vannak még itthon?**

- Hárman vannak még velünk, de ők is inkább csak hétvégeken, mert mindhárman az ELTE-n tanulnak. Én magam is hétgyermekes család legidősebb tagjaként nőttem fel. Feleséggel kezdettől nagy családot terveztünk, bár akkor gondolatban kilencig még nem jutottunk el. Időközben éreztük újból és újból: van még a szívünkben és a házukban annyi hely, hogy helyet adhatunk még egy új jövevénynek. Nem volt elsőrendű szempont, hogy anyagilag győzzük-e majd, mert aki erről az oldalról közelít, féltő, soha nem fog a gyermekvállaláshoz „ideális” feltételeket találni. Ugyanakkor magam is egyetértek a Nagycsaládosok Országos Egyesületének egyik jelmondatával, hogy a nagycsalád önmagában nem érték, csak akkor, ha tisztességben, szeretetben, egymást segítő, támogató életvitellel valóban értékes embereket nevel. Azt kellett átgondolnunk minden újabb gyermek tervezésekor, hogy van-e, lesz-e még elég erőnk és időnk továbbra is külön-külön mindenkire. A gyerekek nagyon igénylik azt, hogy a szülők csak velük foglalkozzanak, s végig nagyon oda kellett figyelniük arra, hogy ezt egyénenként biztosítani tudjuk a számukra. Ha másként nem ment, elvittem például vásárolni magammal közülük azt, akire aznap kevés időm jutott. Mára már mind felnőttek. Végzettségük palettája nagyon színes. Van közöttük óvónő, szociológus - történelemtanár, német bölcsész, művészettörténész, s hozzám hasonlóan szociális munkás. Egyetlen kakukkfióka van a sok diplomás között, aki mozdonyvezető lett. Hétéves kora óta erre készült. Megjegyzem, ő keres legjobban a családban!

- **Unokák száma?**

- Most várjuk 15. unokánk érkezését. A legidősebb már 14 éves. Két helyen van már négy gyermek, így folytatódik a nagycsalád-modell is. Karácsonykor mindannyian összejövünk. Ez idén teljes létszámban december 27-ére sikerült. Szám szerint 30-an voltunk a karácsonyfa körül.

- Mindig maradt időtök önkéntes munkában végzett karitatív tevékenységre is.

- 1987-ben a Nagycsaládosok Kecskeméti Egyesülete elnöke lettem. Tagja voltam az állami gondozottak lakhatását támogató Otthonteremtő Alapítványnak, önkéntesként segítettem a romániai forradalom menekültjeit. Feleséggel több mint 30 éve vagyunk tagjai a katolikus gyökerű, de ökumenikus szemléletű Fokoláre Mozgalomnak, melynek Kecskeméten is sok követője van. Szervezőként részt vettünk a 2012 szeptember elején megrendezett világméretű ifjúsági világtalálkozón, a GENFEST-en a budapesti Sportarénában, ahol közel 100 ország 12.000 békére és szeretetre vágyó fiatalja jött össze. Már készülünk a márciusban Zánkán megrendezésre kerülő négynapos országos találkozónkra, a Máriapolira, ahol egy ideiglenes „szereztvárost” fogunk felépíteni. Végigkísérte életünket más keresztény szolgálat is. A Kecskeméti Főplébánián éveken keresztül tartottunk házasságra felkészítő előadásokat. Jelenleg a Piarista templomban végzünk jegyesfelkészítést. Van mit átadnunk nekik, Zsuzsival idén leszünk negyven éves házасok...

(Kada Erika interjúja)